

Tussentijdse rapportage

NCM mei – augustus 2022

Auteur: Jan Roefs, jan.roefs@mestverwaarding.nl, 06-51013712

Datum: 13 september 2022

I. Algemeen

NCM is het Nederlandse kenniscentrum op het thema mestverwaarding. Met NCM heeft Nederland een centraal aanspreekpunt voor dit belangrijke en complexe onderwerp, voor het bedrijfsleven, voor overheden, voor de wetenschap en voor anderen. Hierdoor komen deze belanghebbenden beter met elkaar in contact, ontstaat er een gezamenlijke kennisbasis en visie en worden betere initiatieven genomen. Hiermee draagt NCM bij aan een sterke en duurzame landbouw in Nederland.

NCM heeft een [raad van toezicht](#) die een normaliter drie keer per jaar bij elkaar komt. Op 13 juli 2022 heeft de laatste vergadering plaatsgevonden. Hier is de jaarrekening over 2021 vastgesteld. 2021 werd afgesloten met een positief resultaat van €178.308. Dit positief resultaat was enerzijds nodig om een financiële buffer te hebben om betalingen te kunnen blijven verrichten, maar anderzijds was het hoger dan begroot. Dit komt omdat de begroting van NCM per 2021 hoger is geworden, maar de uitbreiding met de medewerkers Rembert van Noort en Jos de Kleijne (beiden ingehuurd voor circa twee dagen per week) pas is gerealiseerd in september. De begroting en verwachting blijft dat we over de drie jaar van de huidige financieringsperiode 2021-2023 op 0 uitkomen.

II. Taak 1: NCM als kenniscentrum

NCM vergaart en duidt relevante informatie, en hierbij is onze website www.mestverwaarding.nl een belangrijk medium. We plaatsen gemiddeld 10 à 15 artikelen per week met actualiteiten, resultaten uit studies, informatie van bedrijven enz. enz. De website wordt goed gewaardeerd en gemiddeld ongeveer 300 keer per dag bezocht. Iedere vrijdag verstuurt NCM een nieuwsbrief naar meer dan duizend geabonneerden. Deze dienst wordt zeer goed gelezen en gewaardeerd, en op deze wijze hebben we iedere week contact met al deze belanghebbenden.

NCM vervult veelvuldig de rol van vraagbaak, waarbij mensen met zeer uiteenlopende achtergronden hun vragen of ideeën kunnen delen met ons. We proberen hen te helpen met

een antwoord, reflecties, het leggen van contacten en dergelijke. Als NCM leren we hier ook steeds weer van. Meestal gebeurt dit per mail of telefonisch, maar ook hebben we hiervoor in deze periode 34 afspraken gehad. Soms schrijft NCM specifieke notities om mensen of organisaties te helpen. Zo hebben we in samenwerking met het Platform Groen Gas in augustus een [position paper](#) geschreven waar we inzicht willen geven in de techniek 'monomestvergisting in combinatie met strippen-scrubben van ammoniak'. Hiermee worden de ongewenste emissies van methaan (een broeikasgas) en ammoniak omgezet in de waardevolle producten groen gas en ammoniumsulfaat (een kunstmestvervanger). Naast één-op-één-contacten dragen we zeer frequent bij aan allerlei verschillende projecten, bijeenkomsten, beleidsdiscussies, vragen van de media enzovoorts.

NCM brengt zelf de stand van het land rondom mest en mestverwerking in kaart via de jaarlijkse 'Inventarisatie en rapportage export en verwerking dierlijke mest'. Afgelopen zomer heeft het team hier veel werk aan verricht en onder andere de meeste grotere mestverwerkers bezocht. Momenteel ligt het concept-rapport van 2022 bij de externe reviewers.

10 en 11 mei is [Manuresource](#) georganiseerd: dit is een toonaangevende, internationale conferentie voor wetenschappers, beleidsmakers, ondernemers, adviseurs en andere professionals op het gebied van mestverwerking en -verwaarding. NCM was met Universiteit Gent, VCM en onderzoeksinstituut Inagro de organisator. Manuresource is zeer succesvol verlopen, met ruim tweehonderd deelnemers (uitverkocht) uit twintig landen die het evenement erg positief evalueerden.

Aansluitend op het congres verzorgden we op 13 mei een excursie naar drie vooruitlopende bedrijven die zich bezighouden met de verwerking en de aanwending van mest.

Op 20 mei heeft NCM een ontmoetingsdag georganiseerd voor regionale en landelijke demonstratieprojecten; zo kwamen projectleiders uit de regio's bij elkaar en leerden we van elkaars ervaringen en inzichten.

Op 31 mei heeft NCM voor het onderzoeksproject NL Next Level Mestverwaarden twee webinars georganiseerd. Tijdens deze webinars werden resultaten van scenarioberekeningen gepresenteerd en nader bediscussieerd; de onderzoeken brachten in kaart gebracht wat verschillen zijn – qua emissie van stikstof en broeikasgassen en qua rendement over de hele keten van stal tot land – van een aantal stalsystemen en van mestverwerking. Het blijkt dat een combinatie van stalsysteem en mestverwerking voor de beste reducties zorgt en soms ook het beste economische resultaat geeft. Tijdens de

webinars werd [een filmpje](#) (aanrader!) gelanceerd dat onder regie van NCM is ontwikkeld. Hierin worden de inzichten nader uitgelegd aan de hand van praktijkvoorbeelden.

Op 6 oktober vindt een landelijk NCM-symposium c.q. netwerkdag plaats in Hengelo, waar de deelnemers de gelegenheid krijgen om de nieuwe mestvervaardingsfabriek van Twence te bezoeken.

III. Taak 2: NCM als aanjager van innovatie

Innovatieagenda

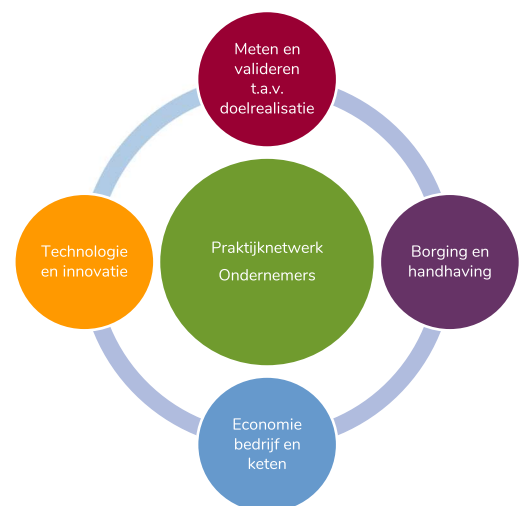
In diverse gremia wordt nagedacht over de toekomst van de Nederlandse landbouw, en hier neemt mestverwaarding stevast een prominente plek bij in. Dat is ook logisch, want mest raakt aan belangrijke beleidsthema's als stikstof, waterkwaliteit, kringlopen, klimaat, bodem, energietransitie, voedsel en economie. Beter omgaan met mest is belangrijk om vooruitgang te boeken op deze thema's. Het is ook klip en klaar dat zonder innovatie belangrijke doelen niet kunnen worden gehaald; denk hierbij aan de reductie van ammoniakemissie of de productie van groen gas. Door de complexiteit, maar ook door andere oorzaken valt het niet mee om een heldere en eenduidige innovatieagenda te maken. Het is daarentegen wel duidelijk dat men er behoefte aan heeft.

NCM draagt daarom graag bij aan overleggen waar wordt gewerkt aan een goede agenda. Belangrijke voorbeelden hiervan zijn verschillende provinciale plannen en agenda's, het programmateam MMIP A1 (=kringlooplandbouw) van de topsector Agri&Food, initiatieven vanuit de sector (LTO, POV, stuurgroep stallen en mestverwaarding Coviva). Ook hebben we contact met en leveren we kennis aan vergelijkbare initiatieven bij aanpalende sectoren, zoals het Nutriëntenplatform of het Platform Groen Gas.

Fieldlab

Bij innovatieve oplossingen is het niet alleen belangrijk dat de goede ideeën ontstaan, maar ook dat ze breed in de praktijk worden gebracht. Juist in de stap van goed idee naar praktijktoepassing sneuvelt er heel veel. Kortom: creëer de beste voorbeelden! Neem praktische hobbels weg, help mee met wetenschappelijke validatie of het zoeken naar benodigde samenwerkingsverbanden etc. etc., en toon de mogelijkheden en de successen. Dit noemen we een fieldlab.

In de hierboven genoemde overleggen voor innovatieagenda's, en elders, worden 'fieldlabs' vaak genoemd als belangrijk instrument; echter: in de werkelijkheid blijkt het bijzonder lastig te zijn om tot actie over te gaan. Als er commitment wordt gevraagd, bijvoorbeeld om de kar mee te trekken of te financieren of om

(wettelijke) ruimte te krijgen om te experimenteren, vraagt dat veel overleg en stelt men zich terughoudend op.

Dat is de belangrijkste reden waarom het opzetten van deze fieldlabs trager gaat dan we graag zouden willen. Een andere reden hiervoor is dat de casussen complex zijn en het begrijpen en uitwerken van de vraagstukken veel aandacht en tijd kosten.

Afgelopen tijd is er toch vooruitgang geboekt. Dankzij LNV kunnen mensen van ZLTO en NCM (forse in kind-inbreng Rembert van Noort) waarschijnlijk aan de slag met 'Netwerk- en planvorming Fieldlabs van stal tot akker'. Hierin zullen vijf kansrijke praktijkcasussen intensief worden onderzocht om inzicht te krijgen wat er nu werkelijk nodig is om succesvol te worden. Het resultaat is een plan van aanpak voor het vervolg (inclusief financiering en meetprogramma), mede op basis van inzichten in stimulerende en belemmerende factoren van deze casussen. Een ander doel is dat er een netwerk wordt gevormd en concreet zichtbaar wordt wie er wat moet doen. Het doel is dus om te zorgen voor een zo vliegend mogelijke start van de echte fieldlabs, dat een initiatief moet worden van een publiek-privaat georganiseerd consortium (Rijk, provincies, agribusiness, primaire landbouw).

Belangrijke projecten

De PPS [NL Next Level Mestverwaarden](#) kent zijn laatste jaar. NCM neemt deel aan de stuurgroep, werkt inhoudelijk mee en is kartrekker van de communicatie ervan.

NL Next Level Mestverwaarden is er dit laatste jaar ook op gericht om wetenschappelijke onderbouwing te geven van praktijkcasussen (fieldlab-casussen). Het NCM-symposium op 6 oktober wordt aangegrepen als slotbijeenkomst van het project.

[Nitroman](#) is een Interreg-project Vlaanderen-Zuid Nederland waarin op verschillende manieren wordt gewerkt aan een betere verwaarding van waterige stromen uit drijfmest, veelal geschikt als kunstmestvervanger (RENURE). Dit doet het project met name via het ondersteunen van techniekleveranciers, veldproeven en -demo's, een rekentool voor gebruikers, brochures, bijeenkomsten. Tijdens Manuresource verzorgde Nitroman een dedicated parallele sessie. Het project loopt eind dit jaar af; in oktober wordt er in Vlaanderen een bijeenkomst van de klankbordgroep gehouden en eind november volgt er een slotbijeenkomst in Nederland.

Nitroman

In de [PPS Betere stal, betere mest, betere oogst \(BSMO\)](#) zoeken we naar de beste 'mest-oplossingen van stal tot land' van meststromen uit nieuwe (brongerichte) stalsystemen. NCM is een initiator van het project en zit de stuurgroep voor als penvoerder. De andere partners zijn LNV, vijf provincies, elf techniekleveranciers, FME, BO Akkerbouw, ZLTO, Melkveefonds, SBK en Wageningen Research (als uitvoerder). Afgelopen tijd zijn de eerste resultaten bekend geworden. Aan het einde van het jaar zal hierover een webinar worden gehouden. Ook zal de bijdrage van NL

bsmo

Next Level Mestverwaarden op het NCM-symposium op 6 oktober een coproductie met BSMO worden.

De [Leerreis Nutriëntenkringloop](#) is bedoeld om de kennis uit projecten, van regionale tot EU-projecten, beter te bundelen en naar de praktijk te brengen. De themadag voor regionale netwerken op 20 mei was een voorbeeld van de activiteiten.

Een ander onderdeel van de Leerreis betreft drie thematische communities. Een ervan is de community 'Mestverwaardig', die door ons wordt voorgezeten. In de praktijk valt het niet mee om deze community voldoende enthousiast te krijgen / houden. Wellicht vervult NCM deze community-rol uit zichzelf al grotendeels. In de twee andere communities ('regionale kringlopen' en 'gebruik organische reststromen in de akkerbouw') lukt het wat beter.

Momenteel denken we (Netwerk Platteland, Groen Kennisnet, WUR, NCM, ZLTO) na over een eventueel vervolg.

IV. Taak 3: NCM als ondersteuner van mestverwaardig

NCM ondersteunt de sector en soms ook specifiek bedrijven in hun marktbenadering, van lokaal tot internationaal. Bijvoorbeeld door informatie te verschaffen, door mensen met elkaar te verbinden, en uiteraard ook via projecten. Andere voorbeelden zijn de Free Sales Certificaten die NCM voor exporterende bedrijven op verzoek verschaft of de deelname aan de werkgroep implementatie EU Meststoffenverordening.

Een belangrijk initiatief in deze is het opzetten van een kwaliteitssysteem met certificering voor de productie van RENURE (=kunstmestvervangers). Met dit kwaliteitssysteem wordt geborgd dat de goede kwaliteit en volumes RENURE worden gemaakt, zonder dat dit leidt tot hoge kosten voor controle en handhaving.

NCM heeft een werkgroep gevormd met deelname van stichting Mestafzetcontrole, het ministerie van LNV, RVO, NVWA, Kiwa VERIN (certificeerder), vijf producenten uit de mestverwerking, melkvee- en varkenshouderij, LTO Nederland, Cumela en POV.

Momenteel is KIWA Verin de bijbehorende documenten aan het uitwerken. Zodra deze documenten in concept gereed zijn zullen we in samenwerking met anderen een aantal bijeenkomsten houden om dit voldoende breed te bespreken. Een aandachtspunt en zorgpunt is in hoeverre nutriëntenstromen uit bijvoorbeeld nieuwe stalsystemen ('scheiden aan de bron') en mestbewerkingssystemen hieraan kunnen meedoen. De RENURE-status van meststromen uit deze systemen is meestal een absolute voorwaarde om ze voor een veehouder rendabel te maken. De RENURE-status zorgt er dus voor dat milieuprestaties van de systemen een verdienmodel krijgen.